

A szerkesztő lakása:

Rimaszombat, Deák Ferencz-u. 12. sz. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bélyegtelen levelet nem fogadjunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre . . . . . 4 frt.
Fél évre . . . . . 2 frt.
Negyedévre . . . . . 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

Melléklapja: „GÖMÖR-KISHONT T. E. VÁRMEGYE HIVATALOS ÉRTESÍTŐJE.”

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Kiadó-hivatal:

Rimaszombat, Ujváros-utca 8. szám alatt (Tóthy-féle házban)
R. Vozzary Gyula tanárnál. — Ide intézendők a kiadóhivatalt illető előfizetés, hirdetések, nyilttér és egyéb felszólalások.

A hirdetés díja:

Egy háromsoros betűsor ter-
fogata . . . . . 6 kr.
Bé. y e d j minden beiktatás
után . . . . . 30 kr.

Nyilttér:

Egy sor . . . . . 20 kr.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont” kiadóhivatala Rimaszombat Ujváros-utca Tóthy-féle házban, nem különben minden hazai pósthivatal.

Az előfizetés legcélszerűbben posta-utalvány útján eszközölhető. — **Hirdetést** csak a kiadóhivatal vesz fel.

Iparosainkhoz.

Minden ország támasza és talpköve a tiszta erkölcs. mondja a magyar klasszikus költészet egyik legkimagaslóbb alakja, s nincs okunk kétkedni azon, hogy igazságot mond. Nem szabad azonban felednünk, hogy az erkölcsök tisztasága mellett az országoknak s azok alkotóinak, a nemzeteknek, még egyébre is van szükségök, a meny-nyiben nem elégedhetünk meg avval, hogy valamely nemzet fiai catói jellemekkel fejlődjenek s e magas erőnyükre támaszkodva, suprematiát gyakoroljanak azok felett, kik az erkölcsökben alább ugyan, de minden más egyében magasabb szintvonalon állanak.

Mai világban a művelt népek versenyre keltek egymással, élők óriási küzdelem, melynek vége előbb-utóbb az lesz, hogy egyik legyőzi a másikat. A küzdelem színtere a munka, s fegyvere az ész. A rómaiak nem hajthattak volna annyi idegen népet fenhatóságuk alá, ha szellemi felsőbbségük mellett ne lett volna erejük és kedvük a munkára; ők voltak az ókor legkitünőbb földművesei s legképzettebb iparosai, melynek maig is ezer meg ezer tanujelét hozza napfényre az ásó és kapa. De hatalmuknak esökkennie kellett, midőn a meghódított tudatlan népek a munka terén arra a szintvonalra emelkedtek, melyen mestereik jóformán megállapodtak, s a világhódító népnek meg kellett buknia, mihelyt a meghódítottak túlszárnyalták.

A magyar kezdettől fogva nem szerette a fejtető munkát; őseink inkább politikusok és jó katonák voltak, kik szerettek uralkodni, s midőn a hajdani független nagyság romjai felett állottak, akkor is az volt főtörekvésük, hogy régi hatalmi állásukat visszaszerezzék. E törekvésük folyamán századok sülyedtek a mult tengerébe

s midőn óriási erőfeszítéssel céljukat elérni látták, arra a szomorú tapasztalatra öbredtek, hogy a szomszéd sokkal kisebb nemzetek is jóval fellettők állanak a munka és productumok terén. Az öbredés nem volt késő; a teljes öntudatra öbredt magyar néhány évtized alatt pótolta, vagy legalább pótolni igyekezett mind azt, mit évszázadok alatt mulasztott, s ma már büszke önérettel mondhatjuk, hogy a modern népek nagy versenyében nem épen utolsó helyet foglal el a mi nemzetünk.

Tudnunk kell azonban azt is, hogy a nagy nyugati nemzetekkel versenyezni ez idő szerint merészség volna; ama nemzetek nagysága, kulturájoknak százados gyökerei jóformán minden időkre biztosítják számukra az elsőséget; nekünk keletre kell vetnünk szemünket, s míg lépést tartunk a nyugatiakkal, a miénknél alsóbb kulturájú népekre nézve kell missiót teljesíteni. A kik ama világtájról tanulni akarnak, ne menjenek tovább Magyarországnál; találjanak meg itt mindent a mire szükségök van, legyünk az ők oktatói mi, mint nekünk valának a nyugati szomszédok. Mi legyünk az ő mintaképeik, mint nekünk a németek és francziák.

Nem másítjuk meg a költő amaz állítását, hogy minden ország támasza és talpköve a tiszta erkölcs, de megtoldjuk avval, hogy a tiszta erkölcs mellé kell óriási munkaerő és kedv, mely az iparban és kereskedelemben nyilvánul.

Hogy e munkaerő és kedv meg van nemzetünkben, tanubizonyosság rá a hat év előtti országos kiállítás impozáns sikere, hogy nem lankadtunk el, attól fogg függeni, minő siker koronázza ama felhívásokat, melyek az ország nagyobb városaiban koronként rendezendő iparkiallításokra vonatkoznak.

A lapunk mai számában közlött felhívásra mi is felhívjuk iparosaink figyelmét. —s.

Megyei közgyűlés 1891. április hó 3-án.

A megyei közgyűlésen az alispán elnökölt, a megyei orsz. képviselők Andrássy Manó gr. kivételével mind megjelentek. Az alispáni jelentés tüzetesen foglalkozott a lefolyt negyedév két legjelentékenyebb mozzanatával: a népszámlálással, melynek örvendetes eredményét, a lakosság számbeli szaporodását annak idején lapunk részletesen mutatta ki, és az ideai fősorozással, mely ápril 1-éig Rimaszombat r. t. város, valamint a rimaszombati és rimaszombati-főszolgabírói járások területére nézve bevégezett. Azután jelentette az alispán, hogy ugy a vagyoni- és személybiztonság, mint a közgazdasági állapot a megyében kielégítő. Megemlíti, hogy a megyei pénztárak tüzetesen megvizsgáltattak és teljesen rendben találtak, mely pontnál az alispán igen meleg elismeréssel nyilatkozik a pénztárkezelő személyzet lelkiismeretes munkálkodásáról, mely kijelentést a gyűlés élénk éljenzéssel veszt tudomásul. Felolvastattat ezután Kubinyi Gusztáv rimaszombati járásbeli főszolgabíró kérvénye, melyben 13 év óta viselt tisztéről lemond, s kéri a közgyűlést, hogy lemondását tudomásul vegye és nyugdíját állapítsa meg. Miatán ez ellen sem a fegyelmi sem a nyugdíjkezelő választmányok törvényes kifogása nem volt, a lemondás tudomásul vétetik s a leközönt főszolgabíró nyugdíjaztatásának rendezésével a nyugdíjkezelő választmány megbízatik. — A belügyminisztertől nyert meghatalmazás alapján ezután az alispán rimaszombati járásbeli főszolgabíróvá a választásig ideiglenesen Kubinyi Andor központi árvászeki ülnököt, árvászeki ülnökké Mariássy László m. második aljegyzőt; és második aljegyzővé szendrői ifj. Török Gyulát szintén ideiglenesen kinevezi s a kinevezettek a hivatalos esküt nyomban le is tették. Jelenti ezután az alispán, hogy Andrássy Manó gróf a megyének ajánlkozta a megye nagy fiának Andrássy Gyula grófnak életnagyságú arczképét. Ennek ünnepélyes leleplezése a júliusi közgyűlés napirendjére tüzetik ki, s az ünnepélyrendező bizottságra alispán elnöklete alatt Török János, Szabó Samu dr., Samarjai János, Hevessy Bertalan, Farkas Ábrahám és Lukács Géza megválasztatnak. Az állami Adminisztra-

T Á R C Z A.

Csalogány-lelkek. *)

(Egy „nagy szerencse” története.)

Ábrándos lények ezek, kikben van kedély, poétikus érzék és ideges fogékonyság. Némelyik esupa buskomoly merengős, másik meg örökösén esiesereg és fiatal korában rözsabokorhoz hasonlít, melynek lombjai közt ének-madár hangjesés.

Sajátos kedélyviláguk révén szívesen jelöljük ki őket valami kiváltságos életpálya számára; de ez ábrándos lelkek rendezésére vagy megtörésére az első küzdelemben, melyre néniesség megedző, vagy meghajolnak az általános szokások előtt, melyeknek hatása alól kiszabadítani magukat nincs elég erejük. Eleintén ugy tetszik, mintha dálnól és esillagfényből szőtt lelkek volnának, de vágyaik és végzetük csakhanar kivételes helyzetekbe sodorja őket, melyeknek szembeszökő viszássága közben szinte fáj látunk, hogy ők is csak gyarló, esendő lények.

Rendes sorsuk a csalódás. Az egyik szegény sorsban születik és nagyraívgyó álmokat szövé, szépsége útján dugdagdag uszhoz megy nőül. Ez már a menyaszszonyfátyolba is keserű könyeket törül. A másiknak teher a rang és vagyon, melynek malmai közt a regobeli kunyhó és deli pásztor után vágyik és aztán pénzügyi számtiszt feleségre lesz. Van köztük, a ki legforróbb vágyát elér, s boldogságának tetőfokán hal meg, s olyan, ki ezer küzdelemmel kivívott üdve előestéjén valami katasztróphának esik áldozatul. Ismertem olyat is, ki — mint egy költő — szellemének szárnyain röptüni szeretett volna, míg a lábain járni sem tudott s harmincz éves korában már a megtestesült világhírdalom volt. Láttam az egyikben — természetesen az én fiatal nagyító szemüvegemen át — egyesítve Venus bájait a Phryne kaezérságával és a Mme Stael szemével — és férjhez ment egy vidéki katonai szállítóhoz s nem győzött eleget panaszkodni a katonatisztek üresfejűsége miatt, kik örökösön lovas braovurjaikkal és a gyakorlotér adomáival mulattatták.

A mig ártatlanok: egy-egy álmódó virágszál valamennyi. De aztán a sajátos ideálokat rendezésére könnyelmű fiezkök vagy hétköznapi nagyságok, (a nagyvilágban különben „félelem és gáncs nélküli lovagok”, a gondolkozó elme tekintete előtt pedig léha semmiháziak) ejtik el, mint vásott suhancok a berkek dalos madarait.

*) Megjelent a „Fővárosi Lapok” folyó évi 87. és 88. ik számaiban.

Ha mégis kisse ezifra és önkényes volna a „csalogány-lelkek” elnevezés: egy kelvles idill emléke magyarázza meg, és mentse ki, hogy így neveztem el őket.

Elmondom azt a történetet.

* * *

Nyári szünidőmet Bizófalván töltvén, egy derült alkonyon, a szomszéd zádorvári tanítótól jövet, hazafelé igyekeztem. Zádorvárról utamat az urasági parkon át vettem, melyet a bizófalvi erdőből esupán keskeny erdei patak választ el. Csöndesen ballagván, abba az ünnepies ábrándba merültem, mely minden fiatal lelken keresztülrezdül, ha az alkonyodó nap és a fák árnya borulnak föléje néma öllekzéssel.

Merengésemből látg, bánatos fülemüle-esattogás zavart fel. Lábamnál alig hallható susogással esöggedezett a kis patak, százados tölgyek lombátorai között. Tul a patakon, az erdőszélén, terebelyes hárs alatt egy szép fiatal leányt pillanték meg. A puha páziton ült, félkarjára dölve, míg másik kezét pihegő keblére szorítá, mintha annak szilajodó hevülését akarná visszatartani. Nagy fekete szemével előre bámult, míg kiesi ajka — kiesi és piros, mint a legfrissebb szamóca — ismeretlen hangváltozásokat esiesereggett valami leköttázhatatlan mollskálában. Oldalvást tölem néhány lépésnyire törpe eserjebokor állott, melynek egyik ágján szürkés-barna tollu madárka billegett; egy kiesiny fülemüle, a kertvilág e szerény poetája. Aranyos, sárgás kis esörén egy-egy vonatott hangot boesított világgá, majd gyors futamot, mintha átakarna szökni a bánatos hangokon. Néha ide s oda ugrált, jobbra-balra forgatva füves fejeeskéjét és illesztgetve formás kis termetét, mintha tetszelegne; okos szemével gyakran t-kingetett a leány felé, mintha csak kérni akarta volna, hogy feleljen.

Megálltam nézni ez idilli képet.

Ugy tetszett, mintha e leány és a madárka egyformán az erdő szülöttei volnának; lények, kedves hangjaik olyannyira természetesek voltak és illők az erdő méla alkonyatához. — Két madár-lelek esivegett a fák között, szeliden vitázva, hogy mi nagyobb boldogság: daloló fülemülenek-e vagy daloló leánynak lenni? Könyvü, esiesereg, szeszélyes hangváltozatok voltak ezek, melyekben nem volt semmiféle zenei szabály, csak andalító, édes összhang, mint a virágok millióféle színében és illatában.

Előrehajtott fejjel, visszafajtott lélekzettel néztem őket, míg valami nyirkos gyökérben megesuszott a lábom s szinte önkénytelenül ragadtam meg a szomszéd bokor galyait, nehogy elessem. E zörejre a kis fülemüle fölrébbenne, riadtan tűnt el az erdő fái közt, míg a le-

ánya gyorsan felém indult, fűrkésző ijedt arczal tekintve hol rám, hol jobbra, balra.

— Talán ön is a fülemülémet bántja — kérde szemrehányó, félíg ingerült, félíg kesergő hangon, — pedig ők nem ártnak senkinek, semminek. Olyan szelid és kedvesek. Igazán nem tudom, miért haragszanak ugy rájnk?

Szelid szép arca sehogysem tudott haragot kifejezni, noha kis kezével ugyancsak indultatosan tépte egy lehajló faág leveleit.

— Dehogy, kisasszony — felelém, — hiszen az már igazán rosz ember volna, a ki az ön testvércéit is bántani kívánná. Én csak gyönyörködtem az önök bájos hangversenyében és a fejem miatt egészen elfeledkeztem a lábaimról, megesuztam, csupán e miatt zavartam meg a költői hangversenyt.

— No akkor nem haragszom, — szolt kiengesztelődve és gyors, pergő mondatokban kezdett panaszkodni, hogy mennyi ellensége van az ő kis erdei barátainak. Néha csak arról tudom meg, hogy elüldözték őket, ha napokon át hiába várom itt, a park és az erdő határszélén. Néha eljönnek bepanaszolni a rosz suhancokat, kik puha, pelyhes fészkeiket szétrombolják.

— Pedig ha tudnák, — szolt hevületen, — mennyire érzékenyek ezek a szegény madárkák, kedvesek és hiálisak már csak azért is, ha nem bántják őket. Korán tavaszszal eljönnek, fris esieseregűkkel jelentve, hogy megérkeztek, s ha ősszel, mikor utnak akarnak indulni, a sár, eső miatt nem mehetek ki hozzájuk bucsuzni, fölkeresnek otthon és megülnek az ablakom előtt valami ágon, hogy legalább egy pár bucsu hangot elesattoglassanak.

E közben a nap végképv eltűnt a láthatáron, s mi leertünk a faluba, mely elevenülni kezdett a mezőről hazatérő munkás nép sürgős-forgásától. Hevenyében kaszált luczernával terhelt ökrös szekerek nehézkeseu döcöztek előre; a kiséres egyik kezével a Csákö szarvát fogva, másik kezében ostorával vidáman pattogott; gondos asszonyok ólba hajszolták a boczt, a lányok saját mosogattak; a felvégről vidám népdal rythmusai esengtek az ereszek alatt eltikkadt munkások pihenték ki a nap fáradalmát.

Kiesiny, fehér házikó elé értünk. Az udvaron tizenkét éves eselédleány veszdött egy makrancos bárányyal, a vadszőlővel befutott tornáczon pedig elaggott paraszt asszony üldögelt, folyvást bámulva maga elé, mintha nagyon gondolkoznék erről a végtelen minderről, melyből ő már vajmi keveset láthat.

— Ez az öreg asszony az én nevelő dajkám,

tió ellen Hevessy Benedek által beadott indítvány. mint elkészült, tárgyalható nem lévén, azt maga a beadó képviselő — sokak sajnálatára — visszavonta, valamint Ujházy Lajos m. főjegyző is visszavonta indítványát, melyben a megyei közegészségügy rendezésére nézve terjedelmesen indokolt javaslatokat tett.

Szeressük gyermekeinket.

Darwin az ő műveiben arra tanít meg bennünket, hogy a testi és szellemi tulajdonságok, az örökség törvénye szerint a gyermekekre átvitelnek. Ennek alapján nem lehetünk eléggé óvatosok mindkét rendbeli tulajdonságainknak a jóra való kiképzésében.

Hiszen valami nagyon természetes, hogy mi gyermekeinket szeretjük és szeressük, és mégis szükséges népünket ezen természetes kötelességre gyakran figyelmeztetni. Milyen durvaságra akadunk néha a népnél? A legesekélyebb kihágásért a gyermek keményen megbüntettetik, úgy, hogy ezen megfenyítés az elkövetett hibával semmi arányban nem áll. Itt nem a józan ész diktálja a büntetést, hanem a fellobbant harag, az indulat és ez által eltéveszti a büntetés a maga hatását: a gyermek nem javul, hanem ellenkezőleg, még makacsabb lesz. A gyermek a megérdemelt büntetést nyerje el, ez pedig legyen észszerű a javítási céllal összekötött fenyegetés, melyből a gyermek a szülei szeretetét még mindig átlássa, mely őtet büntetve javítani akar. Egy szülei szeretet nélkül felnevelt gyermek számalomra méltó teremtmény, kinek ritka esetben van embertársai iránt szeretete. A gyermeknek kell a szülei szeretetben felnevekednie, ez az ő léggömbje, melyben jól érzi magát.

Nem ritkán látunk kis gyermekeket minden órizet nélkül veszélyes helyeken járnak. Csak egy ballépés és a gyermek nyomorékká válik, vagy gyakran halálát is leli. Hány ilyen haláleset fordul elő? Mily számtalan szerencsétlenség, tüzeset és másféle bajok keletkeznek abból, hogy a gyermekek magokra hagyatva, minden felügyelet nélkül vannak, tesznek a mi nekik tetszik. A kisdudóvók sokat segítenek a bajon, de olyan idő is van, a hol a gyermek nincs a kisdudóvóban és minden órizet nélkül magára van hagyatva. Itt tág mezeje van a közhasznosságnak, a felebaráti szeretetnek. Nekünk már mindenféle egyleteink vannak, még állatvédő egyleteink is, melyek bizonyára sok jót tesznek, de olyan egyleteink, melyeknek kitűzött céljuk volna olyan kis gyermekekre, kik még nem járnak óvodába, vagy az iskolán kívüli időben magukra vannak hagyatva, minden felügyelet nélkül felvigyázni, olyan egyleteink tudtommal még nincsenek nálunk. Pedig a gyermekeink mindenek felett a legdrágább birtokunk.

A vagyonosabb szülők gyermekeiket a pesztrákra vagy a dadákra bizzák, a nélkül, hogy

— szült rámutatva a leányka. — Négy éves koromtól ő viselt rám gondot, most meg már én vagyok az ő dajkája, mert a szemem megromlott, alig lát valamit. Pedig olyan kedves, jó öreg asszony.

— Erzsike, nem jössz még? — kiáltott közbe az öreg asszony s mintha meghallotta volna a leányka hangját, félénk fordított a fénytelen tekintetét.

— Megyek, megyek — válaszolt a leányka s pajos, gyermekes mosolygás közt bucsut intve nekem, oda szalad az öreg asszonyhoz, össze-vissza csokolgatva redőbrazdált, fenynyadt arcát, átkarolva vén ősz fejét; majd lekuporodott melléje a földre, kezébe vette sovány kezét és nyájasan hízelkedőleg beszélt hozzá, gyöngéden simogatva lehalló arczát.

Ez volt az én utolsó szünetem. Legutolsó és — a legkedvesebb. Napközben a mező élet figyelésébe merülve, gyönyörűség volt elnéznem a zajtalan munkát, melylyel izzó napsugártól megbarnult arcú emberek serényen, vidám dalozással hordták össze a termő anyaföld drága kincseit; az illatos, zöld fűszálakat természetes boglyákká s a kiértelt, sárga kalászatokat kövér asztagokká. Itt valószínűleg a legszebb álom: ölelkezik a föld az éggel. A munka és istenáldás feltalálják és segítik egymást, hogy az emberi nem tovább éljen mindakettőnek diadonjára.

Boldog emlékü nagynénem eleget ezodalgozott, hogy szakácsművészetének legkézzelkenesebb remekléseit esténként oly kevéssé tudom méltányolni, s mindig elkésem a vascsoráról. Ennek nagy oka volt. Az alkonyat rendesen künm ért az erdőn. Mikor a zádorvári kastély mögé huzódott a nap s az erdő és kert lombjai közt sárgás-halványan szürödött át az alkonyi égbolt derüje: mi már ott ülünk Erzsikével a csörgedező patak pászitosa partján, s én egy igaz természetimádó naiv áhítatával hallgattam a leány és a kis fülemüle büvös dalait. A csalóány-lelke egy kedves szentélyének látszott ez a hely, hol erdő és kert ölelkezik a nyár teljes pompájában.

Mikor aztán az estszürkület beállt s körülünk a fák és bokrok egyre jobban elmerültek a homályban, ábránddal és csalóánydalok hangjaival eltelve, esőnösen indulunk hazafelé. Gyakran szótlannul mentünk egész hazáig, néha meg — a mint kedélyünk vidáman vagy szomorúan volt hangolva — derülten, sohajtozva, kaczagva és panaszközött beszélgettünk az emberi élet bajairól. Például, hogy a kik megszeretik egymást, nem lehetnek mindig együtt. Csupa bizalom volt ez a leány. Eszébe sem jutott gyanakodni. Látszott rajta, hogy a mennyre szereti ábrándjait, ép oly kevéssé ismeri ezt a világot, melyben élünk.

Közlekenysége révén apródonként megismertem egész

utánuk sokat néznének. Természetes, hogy az anyák feltételezik, hogy pesztronkákik minden figyelmeket a gyermekeikre fordítják, pedig nem úgy van az! Számtalanszor látjuk a pesztrákat vagy a dadákat magukhoz hasonlókkal beszélgetni vagy játszani, a nélkül, hogy a reájuk bízott kisdedekkel sokat gondolnának. Mily gyakran eslek az olyan kis gyermek, sírásának valódi okát a szülő nem igen tudja meg, ha csak nem valami véletlenségből. A gyermek nem képes gondolatának kellő kifejezést adni, a pesztra pedig a gyermek esését a büntetéstől félelméből elhallgatja, még vallatás alkalmával sem tudja meg a szülő a valódi tényállást. A mikor még az orvos segíthetne a bajon, az esés eltíkolása által késő lesz, csak huzamos idő után egyszerre észre veszik a szülők kedves gyermekökön, hogy púpot kap, hogy nyomorék. Rajta tehát szülők, vigyázzatok gyermekeitekre, ne bizzatok feltétlenül a pesztrákban vagy dadákban, sok szerencsétlenségnek lehet az által elejét venni.

Némely rossz szülők gyermekeiket lopásra is tanítják. Mi válják aztán az ilyen gyermekekből? Mig fiatalok, addig az aszodi fegyenczek számát szaporítják, ha pedig öregebbek lesznek, akkor az emberi társadalom valóságos ostorai. Itt volna a maga helyén egy oly egylet alakítása, mely feladatát tűzné ki magának ilyen elromlott szülőket, illetve gyermekeiket a teljes enyészettől megmenteni, mert az ilyen gyermekek a társadalomra, valamint az államra nézve is elveszettek, mert a mit a javító-intézet tesz, az még nem elég, legtöbbet kellene a társadalomnak tennie. A rabsegélyező-egylet bizonyára áldásosan működik, de nekünk a rosszat meg kell akadályoznunk, ez még nagyobb feladat, mert igaza van Ovidnak, a ki azt mondja: Nitimur in vitium semper cupimusque negata.

Némely szülők a feljebbvalókat gyermekeik előtt szidják vagy kedvezőbb esetben kiméletlen kritika alá veszik, sőt gyakran a papot meg a gyermekek tanítóját is becsérlik vagy gyalázzák, a nélkül, hogy meggondolják, hogy a gyermekek, ha látszólag játékszerükkel is el vannak foglalva, minden figyelmeket a szülők beszédére fordítják. Mily gyakran meg vagyunk lepelve a gyermek váratlan kérdése által, kiről azt hittük, hogy a gyermek mennyire belemélyedt a játékba. Milyen fogalma legyen a gyermeknek a feljebbvalókról, vagy a pap és tanítóról, ha a szülők kicsinylőleg vagy megvetőleg nyilatkoznak ezekről? Milyen eredménnyel vagy sikerrel működ-jék a pap vagy a tanító hivatási körében, ha a szülők gyermekeik előtt ily meggondolatlanul, néha talán csak szokásból szidják a papot meg a tanítót? S hogy ez úgy van, ki meri azt tagadni?

A szülők irigysége is átmegy a gyermekekre. A mi emberi társadalmunk már csak úgy

életörténetét, a mi különben elég rövid és elég egyszerű volt. Mint egy szűk anyagi viszonyok közt élő körjegyző egyetlen gyermeke, korán teljes árvaságra jutott. Négy éves korától az anyja dajkájával együtt éldegél abból a kis darab földből, mely szülei után rámaradt, abban a házaeszkében, mely most is az öreg dajkáié, a melyet — a mig atyja élt — bérlet az öreg asszonytól. Egy nap levelet kaptam, melyben egy harmincz esztendősnak unokahugom lakodalmaira hívtak meg — vőfélynek. Az ilyen megtiszteltetések nem szoktak ugyan kellemetlenek lenni, ha az ember még csak huszonkét esztendő és már végzett jogász; de nekem most oly elragadóan kedves idillt kellett e tisztességért feláldoznom, hogy valóban boszús valék, midőn nagynénem ünnepélyes hangon osztogatta az utazásra vonatkozó utasításait, a milyen csak kitalhattam egy túlságosan nagykoru kisaszonnytól, kit a gondviselés Bizófalva hársai árnyában és szigoru erkölcsi védelme alatt elég sikeresen megóvott a hajadoni párta számára.

Az utolsó alkonyt még együtt töltöttük Erzsikével. Körülünk pazar bájjal pompáztott a nyár gazdag tenyészete. Összekutatam a patakpart bokrait, s a tarka, ezerszínű, friss illatu vadvirágokból Erzsike nagy bokrátát kötött.

Kedves kép volt ez! Kis fülemilénk akkor is ott énekel a bokorban, a leányka ujai pedig gyöngéden rendezgették a virágzalakat, vidáman, dal mellett.

Epp fölemelkedtem a földről, hogy a bokréta befejezéséhez néhány szál virágot átnyujtsak, midőn váratlanul egy flóbert-puska gyöngye esattanása riasztott meg. Elöttem szürke füstgomoly szállott szerte s én ijedten tekintetem a leány felé, mig elmémem ezerféle rossz sejtésem villant keresztül.

Erzsike tán nem is hallotta a fegyver gyöngye esattanását; ő csak kis dalos madárkájára nézett s látta a mint az a bokorról le a csőrére bukik, majd kettőt hármat csap fáradó szárnyaival a pászitra, bágyatagon feléje fordítja okos, homályosuló szemét, azután elterül a fűben és ott marad élettelenül, mozdulatlanul.

— Nézzé, nézzé, — kiáltott a leány, riadtan felszökve helyéről, — kis fülemilénk meghalt! — És odarohant hozzá, fölkapta a meleg, élettelen kis testet, oda fektette puha tenyerére, megsimogatta lágy pelyhes tolát, mig ujai közt lassan szivárgott le a megölt dalosnak piros vére.

— Megölték! — rebegte alig halhatólag és nagy fekete szemével bámszán nézett rám, mintha nem értené ezt a képtelen gonoszságot; majd ajkához szorította

van, hogy mindnyájan gazdagok nem lehetünk, hanem gazdagok és szegények együtt vagyunk és tovább is együtt leszünk. Hogy például a vagyonosabb szülők gyermekének ruházatán is meglatászik a jólét, ezt igen természetesnek találjuk. A rossz példa által még el nem rontott gyermek, kinek ártatlan szemeiből a menyország kisugárzik, nem ismeri az irigységet, előtte a gazdag és szegény közötti különbség nincs. Csak a gazdagság és szegénység közötti a szülők részéről való különbségének kiemelése által fejlődik ki lassanként az irigység. A gyermek az után vágyódik, a mi jele nincs, kínozza a szülőket érte, a kik a nélkül, hogy tudnák, mi ennek az oka; néha a tiltott eszközökhöz is nyúl, hogy csak az utáni vágyát kielégíthesse, és ha az irigység ki nem elégethető, akkor szerencsétlennel érzi magát. De az irigységnek már természeténél fogva nincs határa!

A gyermekeink iránti szeretetből legyünk tehát óvatosak azok nevelésében és adjunk nekik mindenben a legjobb példát.

Wiesinger Károly.

A gazdatisztek és erdészek nyugdíjgyűlési kérdése.

A gazdatisztekre nézve egy új kor kezd meg bevonulását, a melynek fejleményei csak lassan emelkednek ki az idő ködéből. Ki mondhatná meg mit hoz a jövő reájuk? Csak annyit tudunk, hogy a viszonyok alakulása nem pusztán a sors vak játéka, nagy tényező abban, — mint a legközelebb nyugdíj egyesületünk érdekeiben tartott értekezlet példája igazolja, — a nemes akarat és a humánus tetterő.

De kell is hogy az egy helyes, kifejlett magasabb társadalmi öntudat vezesse, a mely tisztában van magával mind céljaival mind eszközeire nézve, s távol áll a turbizakodástól s a kislelkűségtől egyiránt.

Az ember önmagára nézve, a nemzeti és társadalmi érdekek szempontjából jön tekintet alá. De egyiket a másikatól elválasztani nem lehet. Szép élet csak az, melynél a kettő összhangzásban van. S mily szép az: midőn az ember magán életét úgy tekinti mint bölcsőjét, a közéletet pedig mint termő mezejét a férfiúi erőnek.

Ezeket előre bocsajtva nem mulaszthatjuk el, hogy ez értekezletben megjelent földbirtokos uraknak legőszintebb szívből eredő hódolatunkat ki ne fejezzük.

Attérve az értekezleten fölvetett jegyzőkönyvre következőképen: Felvétel az 1891-ik évi május 6–8-án Budapesten kitűzött magyar gazdatisztek Congressusa napirendjén lévő tárgyakra vonatkozó indítványok érdekében tartott gyűlésben 1891. április 3-án Rimaszombat város tanácsstermében. Jelen voltak a következők:

Földbirtokosok részéről: Kubinyi Géza főszolgabíró, Szentiványi Árpád országgyűlési képviselő, Okolicsányi Gáspár, Ifj. Szentmiklóssy István, Grf. Almácssy Arthur szolgabíró és Bornemisza István országgyűlési képviselő. Gazdatisztek részéről: Illés Gyula uradalmi tisztartó, Fábán Ferenc jószágigazgató, Palm Nándor állami állatorvos, Valovics Ferenc uradalmi ispán, Varga Nándor uradalmi kasznár, Brauner Gyula városi állatorvos, Kovács Kálmán uradalmi segédítész, Lenkey István gazd. intéző, Grasselli Miklós gazdas. intézeti tanár, Csathó János gazd. intéző és Dantsek Mihály birtokbérlo.

csalóány-testvérének kicsi holttestét és elkezdett zokogni esenesen, keservesen.

A patak tulsó partján, az urasági park egy terebélyes gesztenyefaja alatt, fiatal, elegáns öltözékű ur jelent meg. Balkezevel hanyagul támaszkodva rövid fegyverére, jobbajával udvariasan emelte meg barna kemény kalapját; majd egy szökéssel átugorva a patakon, megállt a leányka előtt. Szép metszésű szemével sajnálkozólagon nézgette Erzsikét, s bár ajkán kissé gúnyos mosolyt véltem észrevenni, tagadhatatlan, hogy ez a csalóánygyilkos esinos, rokonszenves külsejű fickó volt.

— Igazán sajnálom, kisaszony, — mondta — hogy ily szomorúságot okoztam önnek, de már napok óta irigykedve hallgattam, mennyi édes dalt pazarolt e madárkára. Boszút akartam rajta állani. Látja, engesztelésül összefogdosztam önnek a környék összes fülemülét, csak ne haragudjék rám. Ugy-e megbocsát? Én Zádorváry gróf vagyok. Kisaszony, valóban boldog volnék, ha kezét nyujtaná annak jelél, hogy megbocsát.

Erzsike megtörülte könyes arcát, szemét. Harag és fájdalom kifejezése rándult át kedves vonásain. Szinte vártam, hogy odakiáltja: te gonosz. De biz' ez gróf volt. Ránézett sókét szemével, ajkát kinyitotta, azután lebocsajtotta egyik kezével a holt csalóányt, mely a pászitra esett, és egy szó, egy hang nélkül, szemlesütve, lassan, vontatottan nyujtotta oda másik kezét a grófnak.

Mephisto lett az ura a mi csalóány fészünknek. Mikor kettőn haza mentünk, kérdeztem tőle:

— Ugyan Erzsike, hogy tudott kezet nyujtani annak az embernek, a ki madárkáját lelötte.

— Igaza van! Haragudni fogok rá örökké.

Félszentő sem tett még el, mikor a barátságos karácsony ünnepre újra Bizófalvai nagynénémhez randultam le, örvendő, hogy Erzsikét újra látni fogom. Havas, zuzmarás téli kép, fogadott az eltűnt idill nyári pompája helyett.

Elmentem az öreg dajkához. Már semmit sem látott szegény s ugyancsak megerőlötte gyöngye emlékező tehetségét mig eszébe jutottam. Sürgetőleg kérdeztem, hol van Erzsike, hogy ilyen sokáig nem jön elő! Az öreg asszony büszkén, dícsékedve beszélt el, hogy az ő „kisaszonyosát“ milyen roppant nagy szerencse érte.

— Mi történt vele?

— Hát a méltóságos gróf urhoz beállott kulesárnának.

Másnap nem voltam már Bizófalván.

Lőrinczy György.

